

Sudet ja pakkanen hengenvaaroina

AAPO. Syytön tai syypää, se jääköön ratkaisematta nyt, koska riento on ainoa pelastuksemme. Pirttimme on tuhkana ja melkein alastomina seisomme hangella. Miksi luen tämän rohtimisen paita-riekaleen? Hyvä kuitenkin, että jäi meille pyssyt ja ampumavarat tuonne aittaan; sillä aseita tarvitsemme nyt. Teerimäeltä kaikuu susien ulvova ääni.

TUOMAS. Mitä teemme siis?

AAPO. En tiedä muuta keinoa kuin kiirehtiä kohden Jukolaa, kiirehtiä kalvean kuoleman tähden. Kaksi aina ratsastakoon Valkoa ja muut heitä juosten seuratkoot. Niin tapahtukoon: juosten vuorotellen, vuorotellen ratsastaen. Hevosemme kautta pääsemme siis sotkemasta hankea kaiken tien, ja Jumalan avulla ehkä pelastumme vielä.

JUHANI. Mutta onpa siinä tallukkamme naurishautana, ennen kuin seisomme Jukolan tuvassa, halkoisen pystyvalkean hauteessa.

SIMEONI. Siinä kuitenkin ainoa toivomme. Ja sentähden rientäkäämme. Tuuli tuimenee jo ja taivaan kansi paljastuu! Rientäkäämme!

EERO. Surmamme on tullut!

JUHANI. Siinä on Jukolan seitsemän poikaa!

SIMEONI. Hätämme on hirmuinen, mutta voimallinen korkeuden Herra. Rientäkäämme!

TUOMAS. Ulos aitasta pyssyt ja kontit!

JUHANI. Kauhistava yö! Täältä uhkaa meitä paukkuva pakkanen, tuolta nälkäiset, ulvovat sudet.

TIMO. Vaarassa olemme sekä Valko että me itse.

JUHANI. Me itse vielä suuremmassa. Paljas mies, niin olen kuullut, on talvella sudelle kovin mieluisa paisti.

TIMO. Ja mies ja sika, niin olen kuullut, maistuvat yhtä, ja se tiedetään, että sika on talvella Häntä-Heikin haluruoka. Tuima on edessämme pykälä ja puntti; sitä ei taida kieltää.

JUHANI. Mitä teemme?

AAPO. Jukolaan kuin noidannuolet halki yön, ennen kuin pakkanen tulistuu ja löylyttää veremme jäätymään polttavalla kylmyydellä. Päin Jukolaan yli kiljuvan Teerimäen! Susia vastaan on meillä aseet, mutta ei hydepartaista kuningas Pakkasta vastaan.

TUOMAS. Tässä pyssyt ja kontit. Nyt kivääri olkaan ja kontti selkään joka mies, ja kaksi käyköön ratsastamaan, me muut potkimme jäljestä mitä voimme. Mutta rientäkäämme, rientäkäämme kuolemattomien sielujemme tähden!

JUHANI. Pohja kirkastuu ja tähdet kiiltää! Hii, haa! Mutta rientäkäämme!

AAPO. Huomenna saatamme täältä tavarat ja kalut, jotka meille valkea jätti; huomenna tulemme ja korjaamme myös kissan ja kukon. Tämän yön he kyllä tarkenevat tässä tulisen aherruksen vaiheilla. Mutta Killi ja Kiiski käykööt kanssamme retkelle kuin uskolliset kumppanit.–Missä he ovat?

TUOMAS. Heitä ei näy.–Vaiti! kuullelkaamme.

EERO. Kaukana tästä he jo vilkaisevat. Tuoltahan kuuluu haukuntansa vuoren takaa.

TUOMAS. Ilvestä he ajavat, ja kaiketi oli tämä ilves kulkenut läheltä ohi pirttimme, saattaen jälkensä koirille. Mutta ajakoot he mielensä mukaan; nyt meidän täytyy ne unohtaa ja kiirehtiä tuikeaan matkaan.

JUHANI. Olkoon menneeksi! Sillä elämä ja kuolema ovat iskeneet toinen toisensa kamaraan kuin kaksi koiraskarhua.

AAPO. Nyt liikkeille kaikki voimat!

JUHANI. Sielumme ja ruumiimme kaikki voimat aina ytimeen asti!

TUOMAS. Muistain että uhkaa meitä surkein kuolema.

JUHANI. Kahtialta uhkaa meitä musta kuolema. Hii, haa! nyt nokka jäässä taikka suolet maassa, ellei seiso poika hetken päästä liukkailla oljilla valkean valossa. Yksi näistä kolmesta on tapahtuva tunnin päästä. Mutta eihän auta huikailemaan tässä, ei ensinkään, vaan purren hammasta nyt halkaisen vaikka jäävuoret, peninkulmien paksut.

SIMEONI. Koettakaamme Herran nimessä ja avulla.

JUHANI. Hänen avullansa. Mitähän voi täällä omasta voimastansa vaimosta syntynyt mies? Mutta olkaamme hyvässä turvassa.

EERO. Lähtekäämme ilman yhtään siekailusta enään!

JUHANI. Ja ilman yhtään pelkoa! Mennään nyt!

TUOMAS. Kaikki valmiit siis. Astukaatpas selkään, Eero ja Simeoni, ja lähtekää ratsastamaan kohden Jukolaa, mutta niin, että pysymme aina lähellä konimme hokkeja me, jotka vilkaisemme jalkasin jäljessänne lumessa.

Niin läksivät he matkalle: alastomina, puettuina ainoastaan rohtimiseen paitaan ja kantain kukin konttiansa selässä ja pyssyänsä olalla tai kädessä. Niin he läksivät talviselle, öiselle tielle, paeten pakkasta, joka karkasi heidän päällensä Pohjolan rämeiltä. Mutta ei tullut hän kuitenkaan hirmuisimmalla naamalla, eihän käynyt tuo ilma tällä erällä ankarimmaksi ilmaksi. Tosin paljastui välimmiten taivaan otsa, mutta purjehtivat pilvet peittivät sen taas, ja kohtuullisesti liehtoi pohjonen. Olivatpa veljekset myös kylmän tuttavina, monessa kiljuvassa pakkasessa oli heidän nahkansa kamartunut, ja olivatpa he ennen, vallattomina poikina, useinkin sotkeilleet kinoksia paljainjaloin, tunnit pitkät. Mutta kamala, hirvittävän kamala oli heille nyt kuitenkin retki Impivaarasta Jukolaan. Kiivaasti he karkasivat eteenpäin, sydämissä kauhistus. Edellä, Valkon selässä, ratsastivat Eero ja Simeoni, muut juosten heitä seurasivat kintereissä, polkien korven lunta, joka juoksusta tuiskahteli ympäri. Mutta Impivaaran aholla, hohtavan kiukaan lähellä istuivat kissa ja kukko, alakuloisesti killistellen hiiltyvään tuleen.

Kohden kylää riensivät veljekset, heittivät jo Sompiosuon selkensä taakse ja lähenivät Teerimäkeä, josta yhä kuului susien kamoittava ulvominen. Mutta näreistössä, suon ja Seunalan Jaakon ahon

välillä tapahtui ratsastajain muutos: alas astuivat Eero ja Simeoni ja kaksi veljeksistä taas riensi heidän sijaansa. Viipymättä jatkoivat he retkeänsä, jälleen, kirmasivat pitkin nummen selkää, poikki Viertolan tien ja siitä halki avaran, humisevan hongiston. Mutta viimein läheni kalliainen Teerimäki, ja äkisti vaikenä susien monimelkainen ääni. Pian seisoivat he vuoren harjanteella ja antoivat hevosensa hengähtää; ratsastajat taas astuivat seljältä alas ja kohta toista kaksi heidän sijaansa ylös. Vielä he seisoivat lumisella kalliolla; Pohjonen puhalteli, taivaan kumo kirkastui hetkeksi taas ja otavan sarvi osoitti jo puol'yön menneeksi.

Mutta levätyänsä, riensivät he taas alas pitkin sileätä vuoritietä, ja koska tämä oli loppunut, astuivat he pimeään kuusistoon ja kolkkona seisoivat luonto heidän ympärillensä. Kelmeänä katseli kuu alas, hyypiöt huutelivat ja tuolla ja täällä korven kohdussa seisoivat eriskummallinen haamu, näyttäen metsän kontiolla, hirveän suurelle: kaatuneitten kuusten korkealle kohotetut, sammaleiset juuret. Liikkumatta kuin jäätyneet aaveet tuijottelivat nämät karhunkuvat kohden kummallista matkuetta, joka vanhasti juoksi heidän ohitsensa. Niin he katselivat järkähtämättä, mutta heidän välillensä, ympärillensä ilmestyi pian peloittavaa liikettä jylhään kuusistoon. Silloin nälkäiset sudet kaartelivat veljesten vaiheilla, likenivät heitä yhä enemmän ja enemmän. Milloin edellä tai jäljessä, heilahtaen poikki tien, milloin tien kummallakin puolella kuusien välistä näkyi heidän vilkaiseva juoksunsa. Kiukkuisina, verta-janoovina he seurasivat öillisiä pakolaisia Impivaarasta; ja räiskyivät ja paukahtelivat katketessaan kuusten juurien kuivat oksat. Vavisten ja korskahdellen juoksi vauhko Valko; ja mies, joka ratsasti etummaisena, taisi tuskin hillitä häntä kiitämästä. Mutta aina nenäkkäämmäksi kiihtyi petoin rohkeus. Huohottaen verijanoisina liehahtelivat he usein läheltä miesten ohitse; ja pelotteeksi paukahteli tuolloin, tällöin veljesten pyssyt, milloin oikealle, milloin vasemmalle. Tästäpä eivät he kuitenkaan karkoittuneet kauas.

Tuli vastaan Kiljavan lakea, kulovalkian polttama nummi jossa siellä ja täällä seisoivat kuivettunut männynrunko, haukan ja huhkaimen istuimena. Tässä kävi jo peloittavaksi susien kiukku, ja suuri oli miesten vaara. Ratsastivat silloin Tuomas ja Timo, mutta muut, jotka juoksivat jalkasin jäljessä, seisautuivat äkisti ja laukaisivat melkein yht'aikaa ankaran ammunnan vainoojiansa kohden, jotka, säikähtyen tästä, nyt siirtyivät heistä matkan. Läksivät taas miehet kirmaisemaan eteenpäin; mutta kauan ei viipynyt, ennen kuin jälleen kahisi heidän vaiheillansa susien väijyvä lauma, ja vaara oli suurempi kuin koskaan ennen. Silloin pysäytti Tuomas hevosen ja lausui kovalla äänellä: »mies, jonka pyssy on tyhjä, ladatkoon sen paikalla! Hän rientäköön tulena ja tuiskuna!» Niin hän huusi, astui alas, käskien Timoa lujasti hallitsemaan Valkoa.

Seisoivat nyt veljekset ja latasivat, eikä tunteneet he kylmää, ei jaloissaan, ei missään ruumiinsa jäsenissä. Seisoivat myös pedot viisikymmentä askelta miehistä, heihin lakkaamatta iskien ahneet silmänsä, viskellen häntiänsä kiihoissaan.–Ja paljastettuna pilvistä haamoitti taivaan kumo, josta kirkas kuu nyt katseli nummelle alas.

TUOMAS. Ovatko pyssymme ladatut?

AAPO. Se on tehty. Mikä on tarkoitukses?

JUHANI. Kaikki yht'aikaa taas!

TUOMAS. Ei, jos henkemme on teille rakas. Aina olkoon latingissa jonkun luikku; se muistakaat. Lauri, sinullahan vakavin käsi ja tarkin silmä, astuppas rinnalleni tähän.

LAURI. Tässä seison. Mitä tahdot?

TUOMAS. Näлкäinen susi syö verisen veljensäkin. Jospa tuon tempun nyt voisimme saattaa matkaan, niin siinä olis pelastuksemme.–Koetetaan. Lauri, tuota ensimmäistä vasemmalla tarkoitamme, ja laukaisemme yht'aikaa, mutta säästäkää tultanne, te muut. Lauri, tähtääppäs nyt tarkasti kuin kotka ja anna leimahtaa koska minä sanon: nyt.

LAURI. Minä olen valmis.

TUOMAS. Nyt.

Silloin laukaisivat molemmat samassa silmän räpäyksessä, ja kaapaisten pakenivat sudet. Kuitenkin viipyi tanterella heistä yksi, pyrkien kontimalla muiden seuraan, mutta ei joutunut tiensä. Eteenpäin taas kaikin voimin riensivät miehet: juoksi jalkasin kuusi veljestä, Timo vaan yksin ratsastaen edellä. Ja menipä niin hetki aikaa. Pianpa seisahtui susien pako, he palasivat takaisin, vilkaisten kiivaasti kohden öistä matkuetta jälleen. Kohisi ympärituoksuava lumi ja tömisi Kiljavan lakea nummi, koska he joukossa kirmasivat päin. Tulisella vauhdilla he ehtivät tuon veressään matelevan kumppaninsa luoksi, syöksähtivät hänen ohitsensa, mutta kääntyivät pian ympäri, koska veren viehättävä haju heidän sieraimiinsa lemahti. Ympäri he kiekkaisivat: hännät heilahti, lumi tuisahti ja tulta iski yössä himon ja kimman silmä. Silloin hirveästi irvistäen karkasivat he joukossa haavoitetun veljensä päälle; ja nousi nummelle meteli ja ähellys hirmuinen, olisipa luullut

korkeuden pielen kukistuvan. Tanner tärisi ja lumi muuttui hirmuiseksi pöpöräksi, koska entiset ystävät tempoelivat kappaleiksi korven poikaa, jonka veren Tuomaan ja Laurin tarkat luodit olivat iskeneet juoksemaan. Mutta äänettömyys vallitsi taasen öisellä nummella. Kuului ainoastaan hiljaista äyhkinää, ja paukahtelivat luut, koska pedot, naamat veressä ja välähtelevillä silmillä, riuhtoen atrioitsivat uhriansa.

Mutta kauhistavista vihamiehistänsä kaukana jo retkeilivät veljekset; ja ihanalle oli heidän korvissaan kaikunut susien murharähinä Kiljavalla, se oli heille pelastuksen suloinen ja hyvä sanoma.

Seitsemän veljestä (6. luku)